

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 768/2022
15.12.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић и Драгане Бољевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа Стана Васовић, адвокат из ..., против тужене ББ, предузетнице, занатско-трговинско-посластичарска радња из ..., коју заступа Горан Стојковић, адвокат из ..., ради накнаде нематеријалне штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1724/21 од 02.09.2021. године, на седници одржаној 15.12.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДЕЛИМИЧНО СЕ УСВАЈА ревизија тужене па се преиначују пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1724/21 од 02.09.2021. године у ставу првом изреке и Првог основног суда у Београду П1 2872/15 од 17.05.2017. године у ставу првом изреке, исправљена решењем истог суда П1 2872/15 од 03.10.2017. године, тако што се **ОДБИЈА** тужбени захтев за износе од: 630.000,00 динара за физичке болове, 840.000,00 динара за душевне болове због умањења животне активности, 1.200.000,00 динара за душевне болове због наружености и 320.000,00 динара за претрпљени страх, све са законском затезном каматом на те износе, као неоснован.

У преосталом делу ревизија тужене, изјављена против става првог изреке пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1724/21 од 02.09.2021. године, **ОДБИЈА СЕ** као неоснована.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да накнади тужиоцу трошкове целог поступка у износу од 285.750,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате у року од 15 дана од достављања ове одлуке.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 2872/15 од 17.05.2017. године, исправљеном решењем истог суда од 03.10.2017. године, обавезана је тужена да на име накнаде нематеријалне штете исплати тужиоцу износе од: 1.200.000,00 динара на име физичких болова, 2.100.000,00 динара за душевне болове због умањења животне активности, 2.000.000,00 динара за душевне болове због наружености и 800.000,00 динара за страх, све са законском затезном каматом од пресуђења до исплате (ставом првим изреке). Ставом другим изреке, обавезана је тужена да накнади тужиоцу трошкове парничног поступка у износу од 492.100,00 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 1724/21 од 02.09.2021. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба тужене и потврђена наведена првостепена пресуда у делу којим је тужена обавезана да на име накнаде нематеријалне штете исплати тужиоцу износе од: 1.080.000,00 динара за физичке болове, 1.890.000,00 динара за душевне болове због умањења животне активности, 1.800.000,00 динара за душевне болове због наружености и 720.000,00 динара за претрпљени страх, све са законском затезном каматом од пресуђења до исплате. Ставом другим изреке другостепене пресуде преиначена је првостепена пресуда тако што је у преосталом делу одбијен тужбени захтев тужиоца за исплату износа преко досуђених од: 1.080.000,00 динара до траженог износа од 1.200.000,00 динара за физичке болове, 1.890.000,00 динара до траженог износа од 2.100.000,00 динара за душевне болове због умањења животне активности, 1.800.000,00 динара до траженог износа од 2.000.000,00 динара за душевне болове због наружености и 720.000,00 динара до траженог износа од 800.000,00 динара за претрпљени страх, све са законском затезном каматом, као неоснован. Ставом трећим изреке, одбијена је жалба тужене и потврђено решење о трошковима поступка садржано у ставу другом изреке првостепене пресуде за износ од 409.600,00 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате, док је исто решење преиначно и захтев тужиоца за накнаду трошкова поступка преко досуђеног до траженог износа од 492.100,00 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате одбијен (ставом четвртим изреке).

Против правноснажне пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1724/21 од 02.09.2021. године донете у другом степену тужена је благовремено изјавила ревизију због битних одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП, Врховни касациони суд је утврдио да је ревизија делимично основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју овај суд пази по службеној дужности. Изјављеном ревизијом тужена побија оцену изведених доказа па тиме оспорава утврђено чињенично стање, што је у супротности са чланом 407. став 2. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је повређен ...2011. године док је радио у трећој смени у погону за производњу хлеба и пецива у пекари која је била власништво супруга тужене (који је преминуо током парнице ...2013. године, те је тужена наставила делатност у смислу члана 91. став 7. Закона о привредним друштвима). Мешалица (миксер) за тесто се активирала у моменту када је тужилац у њу спустио руку да би одвадио тесто и захватила му леву руку, због чега није успео да искључи мешалицу. Услед повреде која је довела до разарања коштаног, крвноживчаног и мишићног ткива леве руке са тромбозом надлактичне артерије, тужиоцу је лева рука у целини ампутирана. Тужилац је трпео јаке болове 10 дана, који су постепено прешли у болове средње јачине и трајали месец дана, а затим у слабе болове, најпре сталне, а потом повремене и неједнаке, као и фантомске, у скупном трајању од две године. Тужилац је трпео и страх високог интензитета и то примарни у трајању од 20 минута и секундарни 48 сати, а затим је трпео секундарни страх средњег интензитета четири недеље и ниског интензитета наредних шест месеци. На страх се надовезала слика посттрауматског депресивног поремећаја који је смањио животну активност тужиоца за 10%. Због ампутације руке код тужиоца је присутна

унакаженост. Будући да је тужиочева животна активност смањена 70% са трауматолошке стране, усаглашавањем налаза и мишљења судских вештака медицинске струке (ортопедског хирурга и трауматолога и неуропсихијатра) утврђено да је животна активност тужиоца укупно умањена 70%.

Тужилац је радио као пекар 25 година, а од 2009. године у пекари у којој се повредио. Искључивање мешалице за тесто на којој је радио тужилац могуће је на више начина (активирањем једног од прекидача на њој уграђених напред и са стране, искључењем из утичнице на зиду изнад мешалице), а њен рад се може зауставити, када је она у исправном стању, и подизањем поклопца на мешалици. Око месец дана пре повређивања тужилац је уочио да мешалица није исправна јер се њен рад није заустављао подизањем поклопца, о чему је обавестио свог шефа, не пријављујући неисправност машине инспекцији рада. На месту рада није било истакнуто обавештење да је машина опасна за рад.

Првостепени суд је поверовао тужиоцу да је поклопац који активира мешалицу кад је спуштен и деактивира је када је подигнут претходних месец дана био покварен (јер је мешалица радила и када је поклопац био подигнут), да мешалица није радила у моменту када је тужилац спустио руку у њу да одвади тесто, као и да се она том приликом сама активирала, те је усвојио тужбени захтев применом члана 164. Закона о раду и чл. 154. став 2., 155, 173, 174. и 177. Закона о облигационим односима, закључивши да је за насталу штету одговоран послодавац као власник опасне ствари који није доказао да штета потиче од неког узрока који се налазио ван ствари или да је настала искључивом радњом оштећеног или трећег лица те се не може ослободити одговорности само зато што тужилац није на други начин искључио машину. Применом члана 200. Закона о облигационим односима првостепени суд је одмерио висину накнаде нематеријалне штете на износе од: 1.200.000,00 динара за претрпљене физичке болове, 2.100.000,00 динара за душевне болове због умањења животне активности, 2.000.000,00 динара за душевне болове због наружености и 800.000,00 динара за претрпљени страх, те је обавезао тужену да исплати тужиоцу ове износе.

Другостепени суд је прихватио чињенично утврђење првостепеног суда, али је закључио да је тужилац делимично допринео настанку штете, с обзиром на то да му је било познато да мешалица није била исправна и да је, упркос томе што је знао да мешалица наставља да ради и с подигнутим поклопцем, он ипак захватио тесто у моменту када мешалица није била прописно искључена, у ком тренутку се мешалица активирала и повредила га. Допринос тужиоца сопственом повређивању другостепени суд је проценио на 10%, због чега је износе досуђене првостепеном пресудом умањено за 10%, преиначио првостепену пресуду и за толико одбио тужбени захтев, док ју је у преосталом усвајајућем делу потврдио.

Тужена основано указује ревизијом да су нижестепени судови погрешно применили материјално право, и то како оно из члана 200. Закона о облигационим односима – ЗОО приликом одмеравања накнаде нематеријалне штете за физичке болове и душевне болове због наружености, тако и оно из члана 205. у вези с чланом 192. истог закона у погледу подељене одговорности и доприноса тужиоца настанку штете.

Наиме, имајући у виду јачину и трајање физичких и душевних болова, овај суд налази да правична накнада нематеријалне штете за те видове штете износи: 900.000,00

динара за физичке болове и 1.200.000,00 динара за душевне болове због наружености, док је правична накнада за страх и душевне болове због умањења животне активности правилно утврђена.

Осим тога, овај суд сматра да је допринос тужиоца настанку штети већи од оног који је проценио другостепени суд. Ово стога што је тужилац искусан пекар, који се тим послом бавио 25 година пре него што је наступио штетни догађај и у ситуацији када је знао да је мешалица за тесто неисправна јер је радила и када је подигнут поклопац (иако се у тој позицији, да је била исправна, морала заустављати), морао је да приступи руковању таквом машином с повећаном пажњом, према правилима струке и обичајима (пажња доброг стручњака), сходно члану 18. став 2. ЗОО. Тужилац је морао бити свестан да приликом руковања таквом машином није довољно то што је он о њеној неисправности обавестио шефа и да се не може поуздати у то да машина не ради уколико није на прописан начин искључена. Штавише, у складу са одредбама Закона о безбедности и здрављу на раду („Службени гласник РС“, бр. 101/2005) тужилац је имао право да одбије да ради на машини на којој нису примењене прописане мере за безбедност и здравље на раду (члан 33. став 1. тачка 5) и био је дужан да наменски користи ту машину и да њоме пажљиво рукује, да не би угрозио своју безбедност и здравље (члан 35. став 1), а будући да послодавац није отклонио неправилност на машини, на шта га је тужилац упозорио у смислу члана 36. став 1. истог закона, тужилац се могао обратити и надлежној инспекцији рада у смислу става 2. члана 36. тог закона. Уместо свега изложеног и без обзира на своје искуство тужилац је поступио неопрезно и тиме допринео свом повређивању. С обзиром на изложене околности конкретног случаја, овај суд сматра да је тужилац допринео свом повређивању 50%. Имајући у виду јачину и трајање физичких и душевних болова и страха и последице које је тужилац претрпео повређивањем, овај суд сматра да на име правичне новчане накнаде нематеријалне штете у конкретном случају тужиоцу припадају износи од: 450.000,00 динара за физичке болове, 1.050.000,00 динара за душевне болове због умањења животне активности, 600.000,00 динара за душевне болове због наружености и 400.000,00 динара за страх, а да је у преосталом делу тужбени захтев превисоко постављен и стога неоснован.

Тужена неосновано ревизијом указује на то да нижестепени судови нису прихватили записник о извршеном увиђају инспектора рада број ../2011-04 од ...2011. године из кога, по њеном схватању, произлази да је њена одговорност у конкретном случају искључена, нарочито указујући на то да је реч о јавној исправи, а да су судови утврдили чињенично стање супротно тој јавној исправи, прихватајући исказ тужиоца. Пре свега, међу доказним средствима (на пример јавна исправа или исказ странке) не постоји хијерархија, на шта тужена посредно указује ревизијским наводима. При оцени доказа суд нема обавезу да се руководи било каквим формалним правилима, односно ограничењима већ је дужан да сваки доказ засебно и потом све доказе заједно оцењује у складу са правилима логичког закључивања, општепознатим чињеницама и оним што је животно прихватљиво. Осим тога, из самог записника на који се тужена у ревизији позива као на основ за искључење њене одговорности у овом случају произлази да је мешалица за тесто била неисправна и да у просторији у којој је тужилац обављао рад није постојало упутство за безбедан рад и одржавање мешалице за тесто на видном месту, а управо су те околности кључне за одговорност послодавца да накнади штету. Иако је Законом о безбедности и здрављу на раду прописано да послодавац није одговоран у смислу тог закона у случају настанка повреде на раду због неуобичајених и непредвидивих околности које су изван његове контроле или због изузетних догађаја

чије се последице упркос свим настојањима нису могле избећи (члан 9. став 3), неисправност мешалице за тесто о којој је послодавац био обавештен не представља неуобичајану и непредвидиву околност нити изузетан догађај који је наступио упркос настојањима тужене што би искључивало одговорност тужене у конкретном случају. Осим тога, тужена није поступила ни у складу са дужностима прописаним овим законом да приликом организовања рада и радног процеса обезбеди превентивне мере ради заштите живота и здравља запослених (члан 11. став 1), да обезбеди одржавање средстава за рад у исправном стању (члан 15. став 1. тачка б) и заустави сваку врсту рада који представља непосредну опасност за живот или здравље запослених (члан 15. став 1. тачка 10), које дужности произлазе и из члана 16. тач. 2. и 3. Закона о раду према којима је послодавац дужан да запосленом обезбеди услове рада и организује рад ради безбедности и заштите живота и здравља на раду, у складу са законом и другим прописима; као и да запосленом пружи обавештење о правима и обавезама које произлазе из прописа о раду и прописа о безбедности и заштити живота и здравља на раду, с обзиром да запослени има право на безбедности и заштиту живота и здравља на раду у складу са законом (члан 80. истог закона).

Из наведених разлога одлучено је као у изреци, на основу члана 416. став 1. и 414. став 1. ЗПП.

Одлука о трошковима целог поступка донета је с обзиром на тужиочев успех у спору у смислу чл. 153. став 1. и 154. став 1. ЗПП, при чему се овај суд кретао у границама стављеног захтева. Висина трошкова одмерена је применом Таксене и Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката, на основу члана 154. став 2. ЗПП, према укупном износу који је тужиоцу досуђен, јер у спору за накнаду нематеријалне штете тужилац не може унапред знати који му износ накнаде припада пошто суд у таквим споровима накнаду одмерава и досуђује по слободној оцени, у смислу члана 232. ЗПП, имајући у виду све околности конкретног случаја. Износ од 285.750,00 динара који је досуђен тужиоцу на име трошкова поступка обухвата износе од: по 16.500,00 динара за састав тужбе и поднеска од 27.02.2017. године, 33.000,00 динара за састав жалбе, по 17.700,00 динара на име заступања на седам одржаних рочишта и по 8.850,00 динара на три неодржана рочишта, као и издатке од 30.000,00 динара за вештачење и 39.300,00 динара за таксу за тужбу. На досуђени износ накнаде трошкова поступка тужиоцу припада и законска затезна камата за период од протеча рока за добровољно испуњење, односно од извршности одлуке о трошковима поступка до исплате, на основу члана 277. ЗОО.

На основу изложеног Врховни касациони суд је одлучио као у ставу другом изреке, применом члана 165. став 2. ЗПП.

**Председник већа – судија
Бранислав Босиљковић с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**